

DR. MICHAEL KUYUCU

michael@michaelsow.net

TV ve sinema dünyasının telif atardamarları

Türk sinema sektöründe özellikle Şaban filmi olarak adlandırılan Kemal Sunal filmlerinde yaşanan telif hırsızlığına emsal bir mahkeme sayesinde “dur” denmesi ve filmlerden telif talep edilme hakkının doğmasının ardından bir özel gelişme daha yaşandı.

Kurulduğu günden beri Oyuncuların Yasal Hakkı olan Telif Haklarının geliştirilmesi için çalışmalarını sürdüren Sinema Oyuncuları Meslek Birliği (BİROY) meclise sunulmak üzere özel bir tasarı üzerinde çalışmaya başladı. Bu çalışma da yurt dışında doğan telifler ve özellikle 1950’li yıllarda üretilen sinema filmlerinin telif hakları üzerinde bazı gelişmeler hedefleniyor. BİROY, üyesi bulunan Yeşilçam’ın unutulmaz isimlerinin telif hakkını korumak için dava sürecini başlatacak ve telif peşinde koşacak.

Kemal Sunal filmleri için alınan telif ödeme kararının emsal gösterilerek diğer Yeşilçam sanatçıları için de geçerli olmasının zamanı geldi geçti. Aslında bizim ülke olarak bu konuyu tartışmamız bile bir geri kalmışlık belirtisi, ama herkes kendi avantasının der-

dinden olduğu için kimse bu konu ile ilgilenmiyor.

Geçtiğimiz hafta Selçuk Ural ile bir röportaj sırasında telif rezaletini konuştuk, alanı ne olursa olsun, ister sinema ister müzik, bu konudan muzdarip insanların çok olması beni şaşırtıyor. Ural bana Tanju Okan ve Berkant’ın son dönemlerinde yaşadığı ekonomik ve sağlık sıkıntılarının bir bölümünü anlattı. İnanın üzüntüden kahroldum, ayrıca korktum. Bu ülkede kapitalizm çok acımasız işliyor. Baba lakaplı Tanju Okan’ın aramızdan ayrılmadan önce sağlık problemlerinin neden olduğu ekonomik sıkıntılar sebebi ile hastane masraflarını ödeyememiş. Benzer bir olay kısa bir süre önce aramızdan ayrılan Berkant’ın da başına gelmiş, hastanelerin istediği uçuk rakamları karşılamaz hale gelmişler. Taa ki Memorial adlı hastane onlara kapılarını açıp sanatçının son 2 ayında tedavisini ücretsiz bir şekilde yürütene kadar.

Bu ülkede sağlık sektörü çok ciddi bir sıkıntı olmaya başladı, hastaneler neye göre tarife belirliyorlar bilmiyorum, insan sağlığının tarifi mi olur? Ama oluyor! Başbakan benim hiçbir hastam hastane kapısından geri gönderilemez diyor. İyi güzel tamam da bu teoride öyle, uygulamada işliyor mu? Bırakın vatan-daşı, sanatçıları bile adam yerine koymuyor sağlık sistemi. Bu beni çok üzüyor hatta delirtiyor. Hastalanmak ayrı bir dert, hastalanınca sağlık giderlerini karşılamak apayrı bir dert. Sağlık sektörünün bu kadar acımasızca özelleşmesi beni gelecek adına hem bireysel anlamda hem de toplumsal adına çok korkutuyor. Şu an Avrupa’nın en genç ülkelerinden biriyiz, peki 30 -40 yıl sonra ne olacak? Muhtemelen Avrupa’nın en yaşlı ülkelerinden biri olacağız. Peki bu sağlık sistemi, bu sosyal güvence sistemi bu ülkeyi taşıyabilecek mi? Ben size şimdiden söyleyeyim

“Hayır!”. E peki parası olmayan ölecek mi?!

Böylesine trajik hal almış bir ekonomik sistemde hepimizin gelecek adına bir şeyler yapması lazım, bu işin en önemli ayaklarından biri de başta sinema sanatçıları olmak üzere sanat dünyasına yönelik olmalı. Şarkıcılar extralardan, konserlerden para kazanıyor. En azından tasarruf yapma şansı olabilir. Sinema sanatçıları ise eğer dizilerden ek gelir almıyorsa sadece rol aldıkları sinema filminden gelir sağlıyorlar. Telif işlemediği için hiçbir katma değer gelirleri olmuyor. Haklı olarak yaşlılıklarında parasız kalıyorlar.

Tv kanalları yaptıkları ağır sözleşmelerle sinema işçisine fazla hak arama hakkı vermiyor. Bu alanda acil çözülmesi gereken dört temel konu var. Bu dört konu belkide sermaye kesiminin işine gelmediği için fazla dikkate alınmıyor ama bu dört temel konu özellikle televizyon ve sinema telif dünyasının atardamarı olmuş durumda.

- Sinema filmlerinin tv kanalları başta olmak üzere her hangi bir mecradaki ek kullanımlarından,
- Dizilerin televizyonlardaki her tekrar gösterimlerinden, her haber – magazin programı ve benzeri alanlarda ki kullanımlarında,
- Sinema ve filmlerin dvd ve benzeri materyallere çoğaltılmasından,
- Çok reyting yapan ve yurt dışına özellikle Arap ve Yunan tv pazarına satılan dizi ve sinema filmlerinin her ticari işlemlerinden oyuncularına telif ödenmesi gerekiyor!

Bunlar çok ince nüanslar ama bu alanlarda çok ciddi hak gaspları yapılıyor. Bu konuyu takip ediyorum, bu konuda fazla bir girişim yok ama özellikle dizi sektöründe milyonlar dönüyor ve bu milyonlar genellikle yapımcılarla tv kanallarının ceplerini dolduruyor.